EN TIDNING UTGIVEN AV
MYNDIGHETEN FÖR TILLGÄNGLIGA MEDIER
OCH PUNKTSKRIFTSNÄMNDEN

Nr 02
2026

PUNKTSKRIFTSLÄSARE

"Strukturerna behöver förändras. Inte människan"

Marica Källner utmanar attityder inom Svenska kyrkan.

BOKTIPS: BIOGRAFIER

Kära läsare,

I det här numret möter du Marica Källner, präst i Ringsjö församling i Skåne. Hon berättar om sitt engagemang inom funkisteologi och om hur det är att ha en synnedsättning och vara präst. Du får också läsa om ett nytt taktilt spel, nya almanackan 2027, och om tre nya bilderböcker för barn. Vi har boktips för vuxna med tema biografier, och listar också några nya ungdomsböcker.

På teknikområdet berättar MTM:s tillgänglighetsexpert Jimmy Freiding om hur man gör för att få en film på bio syntolkad. Och så tipsar vi om en ny sökfunktion i Legimus för att sortera på olika sorters taktila böcker.

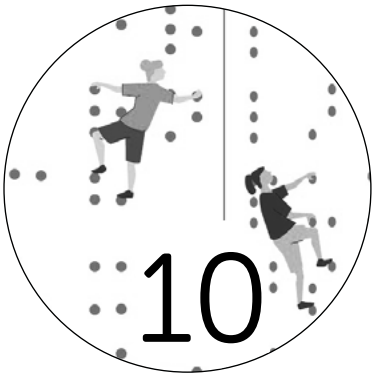
Trevlig läsning!

Anette Säfström, redaktör

Innehåll 2/2026

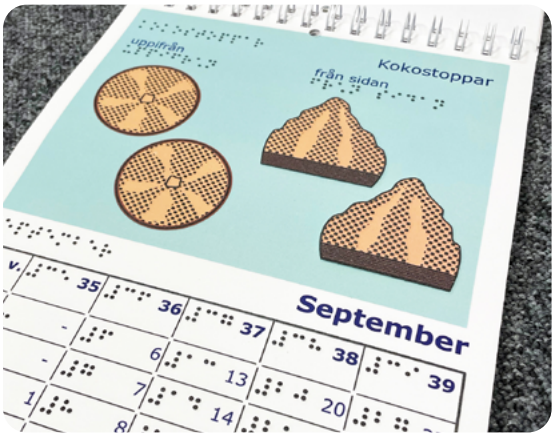
I korthet	3
Intervju	4
Boktips	7
Barn & unga	8
Teknik	10
Punktskriftsnämnden	12

Om tidningen

Vi punktskriftsläsare ges ut av Myndigheten för tillgängliga medier och Punktskriftsnämnden två gånger per år. Den finns i punktskrift, svartskrift och som tillgänglig pdf. Kontakta Punktskrifts- och prenumerationsservice om du vill prenumerera. Tidningen är kostnadsfri.
Ansvarig utgivare: Jannica Hedlund.
Redaktör och formgivning: Anette Säfström.
Redaktion: Eva Bengtsson, Helén Åberg, Björn Westling, Catinka Grunditz, Malin Sjöblom Vrak, Jimmy Freiding, Matilda Sjöblom, Emma Sjökvist, Kamen Zlatev.
Termer i tidningen: Vi använder ordet svartskrift för att beskriva tryckta böcker eller tidningar som enbart uppfattas med synen.

Småkakor i nya väggalmanackan

Tycker du om att baka småkakor? Äta dem tillsammans med någon du tycker om? Eller drömma om drömmar? Då är 2027 års taktila väggalmanacka något för dig. Månadsbilderna på svällpapper föreställer tolv olika sorters småkakor, avbildade uppifrån och från sidan. Och om du blir sugen på att baka dem finns recept till kakorna efter månadsbladen, både i punktskrift och storstil. Den taktila väggalmanackan hittar du i webbshopen hos MTM:s återförsäljare punktdesign.com

Panorama och Popcorn tackar för sig

I november kommer det sista numret av Panorama ut, och i december det sista numret av Popcorn. De två taltidskrifternas prenumeranter har minskat under flera år. Samtidigt har utbudet av innehåll att lyssna på ökat. I dag finns många poddar för barn, unga och vuxna. Det har också blivit lättare att hitta till exempel reportage, boktips och nyheter i ljudformat.

MTM fortsätter vara ett komplement på de områden där få andra aktörer erbjuder tillgängliga medier. Bland annat taltidningar och punktskrift.

Om du betalat för en prenumeration som löper in i 2027 blir du kontaktad av MTM och får pengarna tillbaka. Har du frågor om beslutet att sluta ge ut Panorama och Popcorn kan du kontakta punktskrift@mtm.se.

Nya öppettider till Punktskrifts- och prenumerationsservice:

E-post: punktskrift@mtm.se

Telefon: 040-653 27 20

Öppettider telefon:

Måndag	9–11
Tisdag	9–11
Onsdag	9–11, 13–14
Torsdag	9–11, 13–14
Fredag	9–11

FOTO: PUNKTDESIGN

Nytt taktilt barnspel:

Mumintrollet på fisketur

MTM har synanpassat ett nytt taktilt barnspel: Mumintrollet på fisketur. Det är ett roligt och enkelt barnspel som innehåller magnetiska brickor och en liten Muminfigur.

Så går det till: En av spelarna tar Mumintrollet och ställer honom på en av de magnetiska brickorna. Spelaren lyfter Mumin för att se om brickan fastnar. Om den inte fastnar blev det ingen fiskefångst och turen går över till nästa spelare. Om brickan fastnar på Mumintrollet har spelaren fått napp. Men är det fisken som fastnat, eller Stinky?

Du hittar alla MTM:s taktila spel hos MTM:s återförsäljare punktdesign.com

"I GRUNDEN ÄR VI ALLA BARA VANLIGA MÄNNISKOR"

Möt prästen Marica Källner som utmanar föreställningar om funktionsnedsättning och helande inom Svenska kyrkan. Hon menar att det är strukturer och attityder som behöver förändras, inte människan.

TEXT: MATILDA SJÖBLOM

Hej Marica! Du är präst i Ringsjö församling i Skåne. Hur har din väg till prästyrket sett ut?

– Det började med att jag gjorde en magister i litterär gestaltning och var höggravid. Den kombinationen gick inte så bra. Det blev för mycket och jag blev sjukskriven. Det var då jag kände ett kall från Gud att jag skulle bli präst.

Du är intresserad av funkisteologi. Berätta om det?

– I grunden handlar det om att undersöka teologier, gudsbilder, kyrkan och språket och hur de förhåller sig till personer med funktionsnedsättningar. Liv med funktionsnedsättningar kan anses vara sämre än liv utan funktionsnedsättningar till exempel. Hur projiceras det i våra texter, bibelord, psalmer, böner eller i vårt språk? Det handlar också om hur vi pratar med varandra både i och utanför kyrkan. I min första uppsats analyserade jag predikningar och undersökte hur språket användes för att prata om funktionsnedsättningar. Det var utifrån en berättelse i Bibeln när Jesus helade en man med hörselnedsättning. Det jag kom fram till är att vi dels tar för givet att människor med funktionsnedsättningar vill och bör bli helade, och att helandet endast innebär att bli fri från sin funktionsnedsättning. I syndernas förlåtelse undersökte jag vad synd är. Jag tänker att synden kan vara diskriminering och förminskning av personer med funktionsnedsättningar. Att det är det som är synden, inte personerna som lever med funktionsnedsättning. När vi pratar om synd vill jag bredda perspektivet, att strukturer också kan vara synd. Och gemenskapen kan bli helad när alla människor får vara med.

"När vi pratar om synd vill jag bredda perspektivet. Att strukturer också kan vara synd."

Du ifrågasätter föreställningar inom kyrkan. Hur tas det emot?

– Jag trodde nog lite naivt att det var en självklarhet att vi ville bli mer inkluderande. De flesta skulle nog säga att vi vill det, men vi vill kanske inte alltid att saker ska behöva förändras. Jag upplever till exempel att vi funkisar förväntas acceptera språket. När någon säger att vi "inte får vara blinda" eller vi får "inte vara döva", så ska vi bara acceptera det som metaforer. Det jag säger har inte alltid fallit i god jord. Jag har blivit ifrågasatt och kallad lite gnällig. Jag trodde ändå inte att jag skulle möta så mycket motstånd som jag har gjort. Personer kan till och med bli provocerade av att man pratar om Kristus som en person med funktionsnedsättning.

Hur påverkar din synnedsättning ditt arbete som präst?

– Vi har mycket blanketter och liknande inom Svenska kyrkan. Men jag har en kollega som gör de sakerna tillsammans med mig så det funkar väldigt bra. Det har ju inte så mycket att göra med att vara präst. Men framför allt tycker jag att jag har fått ett annat perspektiv. Det handlar inte bara om olika funktionaliteter utan också om andra minoriteter och former av utanförskap. Min omsorg har på något sätt vidgats och jag känner mig som en del av något större. Sen är det alltid kämpigt att vara den som håller i någon sorts fana och säger "hur tänker vi här egentligen?". Men oftast tycker jag att det är roligt. Jag jobbar mycket med barn och på våra minigudstjänster kan jag lyfta in betraktelser eller predikningar som handlar om de här frågorna på något sätt. Det är kul att hitta andra sätt att läsa Bibeln på som inte bara handlar om jaget.

Har du mött fördomar om vad du kan göra som blind?

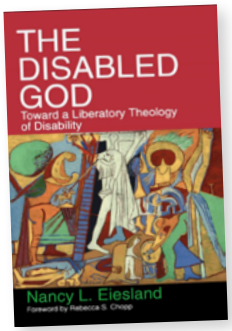
– Jag tror att folk i största allmänhet inte tror att man kan göra någonting när man är blind. De föreställer sig kanske hur det är när de själva blundar och tycker att det är jättesvårt. Men det är ju inte samma sak. Det jag tycker är svårast är kommentarer som är menade som komplimanger. Till exempel när människor kommenterar att jag är självständig. Det skulle man ju inte säga till en seende person som kommer till jobbet: ”Vad självständig du är!” Jag tycker också att det är konstigt att värdera självständighet så högt. Särskilt inom kyrkan borde vi snarare värdera gemenskap. I grunden är vi bara vanliga människor – vad nu en vanlig människa är.

”Det är konstigt att vi värderar självständighet så högt. Inom kyrkan borde vi snarare värdera gemenskap.”

Läste du punktskrift när du var konfirmand?

– Nej, jag fick aldrig lära mig punktskrift som barn eftersom jag såg för bra då. Men egentligen såg jag inte tillräckligt bra. Att läsa en bok kunde ta ett år. Jag kunde läsa ungefär en sida per dag och sedan blev jag jättetrött. Jag hade talböcker på kassettband, men när övergången till Daisy kom hängde jag inte med. Det var först när jag började studera på universitetet som en optiker på synenheten i Lund berättade för mig om Legimus.

Marica Källners favoritförfattare är Nancy L Iceland, som skrivit boken **The disabled God**.

Hur lärde du dig punktskrift?

– Min resa dit är kanske lite annorlunda mot andras. Jag har inte gått någon kurs eller någonting. Dels var det pandemi. Dels hade jag två små barn och fulltidsstudier. Men jag kände att nu går det inte längre, nu måste jag lära mig det här så jag gick till folkbiblioteket här i Staffanstorp och lånade barnboken Rulle. Längst bak i den fanns alfabetet med punktskrift. Och så läste jag när jag ammade. När jag hade läst Rulle en punkt i taget ett par gånger skrev jag till MTM och berättade att jag är punktskriftsläsare och vill kunna låna punktskriftsböcker. Jag tänkte att nu ska jag ta en bok som jag kan så då tog jag Harry Potter. Sen fick jag en reglett och en sån sticka av synenheten. Ja, så lärde jag mig.

Hur använder du punktskriften i ditt arbete?

– Dagligen, även om jag som sagt inte är jättesnabb. Jag kan inte få en text bara rakt upp och ner och läsa upp den. Jag måste läsa igenom den själv tyst några gånger först. Men jag tänker att det inte är så konstigt, det kan man ju behöva om man läser svartskrift också.

BOKTIPS! BIOGRAFIER

Wiehe om rädslan att förlora sitt språk

Finns det liv är det aldrig för sent

Författare: **Mikael Wiehe, Sara Nygren**
Omfång: **2 volymer, 164 sidor.**

Mikael Wiehe kliver av karriären efter sextiotvå år på scen. Men vad händer när strålkastarna slocknar och rytmen tystnar? Wiehe sorterar i sin arbetslägenhet, sitt eftermäle. Med humor, värme och svärta skriver han om sökandet efter en ny tillvaro. Om åldrandet, familjen, vardagen och världen. Om minnesförlusten som smyger sig på trots att orden och melodierna fortsätter falla ner från himlen, så som de alltid gjort.

Jag såg hur vi var stjärnor

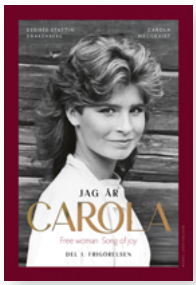
Författare: **Laleh Pourkarim**
Omfång: **7 volymer, 630 sidor.**

Ovanför en gammal Konsumkasse skimrar och sprakar något märkligt i luften. I kassen finns fotografier och papper från Iran och Sovjetunionen. Med egna ord tar artisten Laleh Pourkarim med läsaren genom historien och in i det allra innersta. Längst ner i kassen ligger ett dokument som varit omöjligt att läsa, fram till nu. Om att närma sig de stora frågorna, för att kunna begripa sig själv och världen.

Jag är Carola

Författare: **Carola Häggkvist**
Omfång: **14 volymer, 1277 sidor.**

Carola Häggkvist, en av Sveriges mest kända artister, skildrar uppväxten, männen som ville styra hennes karriär, kärleken hon fann och miste, och barnet som förändrade allt. Med egna ord, och genom sina dagböcker berättar hon om triumfer och motgångar, om stunder av glädje och av sorg och om livet i strålkastarnas sken.

Hon jag en gång var

Författare: **Birgitta Ohlsson**
Omfång: **7 volymer, 624 sidor**.

Om cancer och världspolitik. Birgitta Ohlsson, tidigare riksdagsledamot för Liberalerna, berättar om sitt liv från sommaren 2021 fram till vintern 2026. Genom dagboksanteckningar, minnesbilder och brev får vi glimtar ur en värld som pendlar mellan mardröm och skör optimism. En berättelse om att drabbas av två dödliga cancerformer, samtidigt som världen rämnar utanför.

Sex små punkter

Författare: **Solveig Sjöstedt**
Omfång: **5 volymer, 427 sidor.**

Självbiografiskt präglad berättelse om att leva med synnedsättning och om punktskriftens betydelse för självständighet och delaktighet. Boken skildrar erfarenheter av vardagsliv, undervisning av synskadade elever och hinder och möjligheter en synskadad person möter i samhället. Titeln syftar på punktskriftens punkter, som blir symbol för möjligheten att läsa, skriva och kommunicera på egna villkor.

BOKTIPS UNG!

ETT URVAL AV NYA TITLAR

Mördaren i huset

Författare: **Tobias Söderlund**
Målgrupp: **Ungdom, 9–12 år**
Omfång: **2 volymer, 164 sidor.**

Milton och bästa kompisen Thea brukar ofta kolla på skräckfilm ihop. Särskilt kring Halloween. De har allt upplagt för en perfekt kväll med massor av godis, snacks och riktigt skrämmande underhållning. Men när nya klasskompisen Simme bjuder in sig själv till filmkvällen blir ingenting som det var tänkt. Simme verkar skum, och skräckmyset övergår i verklig, isande fara...

Tobias Söderlund har skrivit flera nervkittlande böcker för unga. Bland andra **Spökraketen**, **Prästgårdens hemlighet** och **Ljusklotets mysterium**. De finns i Legimus som punktskriftsböcker.

FOTO: STEFAN TELL

Kidnapparmysteriet

Författare: **Martin Widmark**
Målgrupp: **Barn, 6–9 år**
Omfång: **2 volymer, 123 sidor.**

Bok 35 i serien LasseMajas Detektivbyrå, delarna kan läsas fristående. Världens viktigaste uppfinning ska utses på museet i Valleby, och berömda professorer har rest dit för att vara med. Men mitt under omröstningen öppnas en lucka i golvet och museets chef Barbro Palm försvinner! En mörk, mystisk röst berättar att Barbro har blivit kidnappad! Det är upp till Lasse och Maja att hitta Barbro.

Game, set, matched

Författare: **Ivy Bailey**
Målgrupp: **Ungdom, från 15 år**
Omfång: **6 volymer, 540 sidor**.

Billie och tvillingbrodern Tom har spelat dubbel sedan barndomen med sikte på juniorfinalen i Wimbledon. Men när Tom kollapsar före kvalet ber han Billie spela vidare med en ny partner. Valet faller på Harley – tränarens brorson och grannen hon alltid hatat. Han är slapp, störig och helt fel för Billie, men också hennes enda chans. På banan krockar deras viljor, samtidigt som Toms mystiska sjukdom kastar en skugga över allt.

Nya taktila barnböcker!

Överraskningen

Ålder: 3–6 år
Omfång: 21 sidor
Bild: Kollageteknik
Text: Punktskrift, storstil, ritade tecken.

Alla älskar födelsedagar! Greta Gris älskar födelsedagar så mycket att hon vill öppna alla andras paket också, men man får ju bara öppna paket på sin egen födelsedag. Lyft på flikarna och se vilka överraskningar som väntar i denna roliga bok med barnens favorit Greta Gris!

Böckerna finns att låna i Legimus och att köpa på mtm.se

Här kommer nya ambulansen

Ålder: 3–6 år
Omfång: 40 sidor
Bild: Svällpapper
Text: Punktskrift, storstil.

Följ med på en spännande arbetsdag i ambulansen. Halvan är ambulanssjukvårdare och åker ambulans med kollegan Emma. Ambulanserna är som små sjukhus, sjukvårdsarbetet börjar redan i ambulansen. I boken följer vi Halvan under ett pass i ambulansen där han bland annat hjälper en kille som cyklat och skadat sig.

Krokodilen i bilen

Ålder: 0–6 år
Omfång: 16 sidor
Bild: Kollageteknik
Text: Punktskrift, storstil, ritade tecken.

En ny taktil bilderbok i serien Ellen och Olle sjunger. Moa Edvinsson har skapat taktila illustrationer med utgångspunkt i Catarina Krusvaals humoristiska bilder till sången om den trumpetande krokodilen i bilen som Monica Forsberg gjort. Boken är en fröjd att läsa. Är du redo att tuta och köra? I slutet av boken finns beskrivning av tillhörande handrörelser.

FRAMTIDENS LÄSNING

Teknikutvecklingen inom tillgänglig läsning går fort framåt. Här skriver vi om tre intressanta framsteg vi tog med oss från konferensen DAISY Technical Meeting.

TEXT: ANETTE SÄFSTRÖM

Framtidens böcker kan troligen kombinera punktskrift, ljud, bilder och nya digitala format på sätt som vi ännu bara börjat utforska. När MTM besökte den internationella konferensen DAISY Technical Meeting i Oslo i juni fann vi tre områden som är extra intressanta att följa:

1. EBraille-formatet

Vi punktskriftsläsare skrev om formatet eBraille i nr 2 2025. Då var det helt nytt. Nu har det gått ett år och vi ser fram emot de kommande planerna för formatet. Förutom att formaterad punktskrift kan läsas på flerradig läsplatta – tillsammans med taktila bilder – ska det finnas möjlighet för synkronisering mellan alt-text och punktformat inom eBraille. Detta i sin tur möjliggör sömlösa övergångar mellan talsyntes och punktdisplay.

2. UV-tryck för taktila bilder

På konferensen visade den nederländska organisationen CBB hur UV-tryck kan användas för att skapa taktila versioner av bland annat konst, böcker och spel.

– Det var intressant att få en inblick i hur det gick till att få fram en taktil återgivning med UV-tryck, säger Eva Bengtsson, som var en av besökarna från MTM. CBB kombinerar dessutom ofta taktila bilder med ljud via qr-koder.

ILLUSTRATION: JOAKIM AGERWALD

3. Matematik

Matematik är också ett område där utvecklingen går snabbt. Verktyget MathCAT kan göra matematiska uttryck tillgängliga både i tal och punktskrift.

– Det har skett enorma framsteg på kort tid, vilket är glädjande eftersom matematik länge betraktats som ett svårlöst område, säger Tim Arborealis Lötberg från MTM som besökte konferensen.

Även AI kan få stor betydelse för matematiken. Nya AI-verktyg kan bland annat omvandla matematiska uttryck från bilder till tillgängliga format och hjälpa till att konvertera böcker till olika tillgängliga format.

Från Sverige till Australien
– taktila bilder kan delas över länder

I dag producerar organisationer runt om i världen liknande taktila bilder. Tänk om de kunde dela taktila motiv med redigerbara grundfiler, möjliga för varje organisation att anpassa efter egna språk, användare, produktionsmetoder och riktlinjer? Det är något som just nu undersöks genom ett samarbete mellan USA, Australien, Nya Zeeland och delar av Europa – däribland Sverige och MTM. Förhoppningen är att minska dubbelarbete och att fler taktila motiv ska nå ut till fler läsare.

Frågor som upphovsrätt, filformat, lagring och metadata återstår att reda ut för att det ska bli verklighet. Samarbetet verkar inom DAISY-konsortiet och startade under konferensen Tactile Reading i Amsterdam förra året.

Ny sökfunktion i Legimus

En ny sökfunktion i Legimus gör det möjligt att söka på olika varianter av punktskriftsböcker.

Gör så här:
Gå till Avancerad sök. Välj medietyp och markera Punktskrift. Följande alternativ fälls då ut i en drop down-meny:

- Punktskrift för envägslån
- Punktskrift för cirkulationslån
- Interfolierad bilderbok
- Bredvidbok för högläsning
- Inklistrad punktskrift
- Lästräningsbok
- Svällpappersbilder och storstil
- Originalbok som bredvidbok
- Kollagebilder och bredvidbok
- Punktskriftsbok (ospecificerad)
- Taktil bilderbok

Välj ett eller flera av alternativen och tryck Sök.

FOTO: ÅSA SILLER

"Interfolierad bilderbok" är en av kategorierna du nu kan välja att söka på i Legimus.

Jimmy Freiding skriver om teknik

Jimmy Freiding är tillgänglighets-expert på MTM.

FOTO: APELÖGA

Syntolkning på bio

Visste du att du kan få syntolkning på bio med hjälp av din mobil? Det finns flera appar för syntolkning. Till exempel VoiceVision och Greta men MovieTalk har i skrivande stund störst utbud och finns både för iPhone och Android.

Genom att ladda ner appen MovieTalk, från Appstore (iPhone) eller från Google Play Butik (Android), får du tillgång till ljudspår med syntolkning och ibland även uppläst text. Alla biofilmer har tyvärr inte syntolkning eller uppläst text.

Appen

- Ladda ner appen MovieTalk till din mobiltelefon och sök efter eller bläddra bland filmer.
- Klicka på filmen du vill se.
- Klicka på ladda ner ”ljudpaket för bio”. Du kan även ladda ner ljudpaket på DVD eller streaming.
- Filmen hamnar överst i listan.

På bion

- Klicka på filmen i appen.
- Kryssa i om du vill ha syntolkning och/eller uppläst text.
- Sätt på dig hörlurar.
- När filmen startar, tryck på ”Starta synkronisering”.
- Appen synkar syntolkningen med bions ljud via mobiltelefonens mikrofon.

MYNDIGHETEN FÖR
TILLGÄNGLIGA MEDIER

Box 51
201 20 Malmö

B PP Sverige, Port Payé

Nya möjligheter att läsa digital text med punktskrift

Nu har de nya möjligheterna att läsa digital text med punktskrift blivit verklighet. JAWS-användare har nu tillgång till både en "normal" och en "utförlig" tabell för sex- och åttapunktsskrift. Det gäller från och med JAWS version 2026.2608.25. Det finns även fler val om man till exempel vill läsa kortskrift, samt tabeller för fonetik, samiska och älvdalska.

Den gamla åttapunktstabellen är fortfarande förvald men troligen ändras detta i den andra versionen av JAWS 2027, som kommer runt årsskiftet. Framöver blir det också enkelt att byta mellan olika tabeller, med kommandot Ctrl+Windows+P. Troligen redan i nästa version av JAWS.

Bra att veta om nya tabellerna:

- Åttapunktsskriften liknar sexpunktsskrift. Du kan välja fritt mellan sex- och åttapunktsskrift, oavsett om du önskar fullskrift eller kortskrift, den normala eller utförliga tabellen.
- När du stöter på ett tecken som inte finns i tabellen så visas alltid punktskriftstecknet p3678, alltså ett odefinierat tecken.
- Du kan behöva uppdatera till senaste versionen av skärmläsaren och ändra inställningar för att komma åt de nya tabellerna. Om du behöver hjälp – vänd dig till stället där du har fått dina datorhjälpmedel.
- Mer information om tabellerna finns på MTM:s webbplats: www.mtm.se/punktskriftsnamnden/punktskrift/attapunktsskrift-nyheter-2026.

FOTO: APELÖGA

Tabellerna finns i Liblouis som är en standard för översättning till punktskrift i skärmläsare. Andra skärmläsare som VoiceOver, Talkback, NVDA, SuperNova och Windows har ännu inte uppdaterat till de nyaste tabellerna.

TEXT: BJÖRN WESTLING, SEKRETERARE I PUNKTSKRIFTSNÄMNDEN